

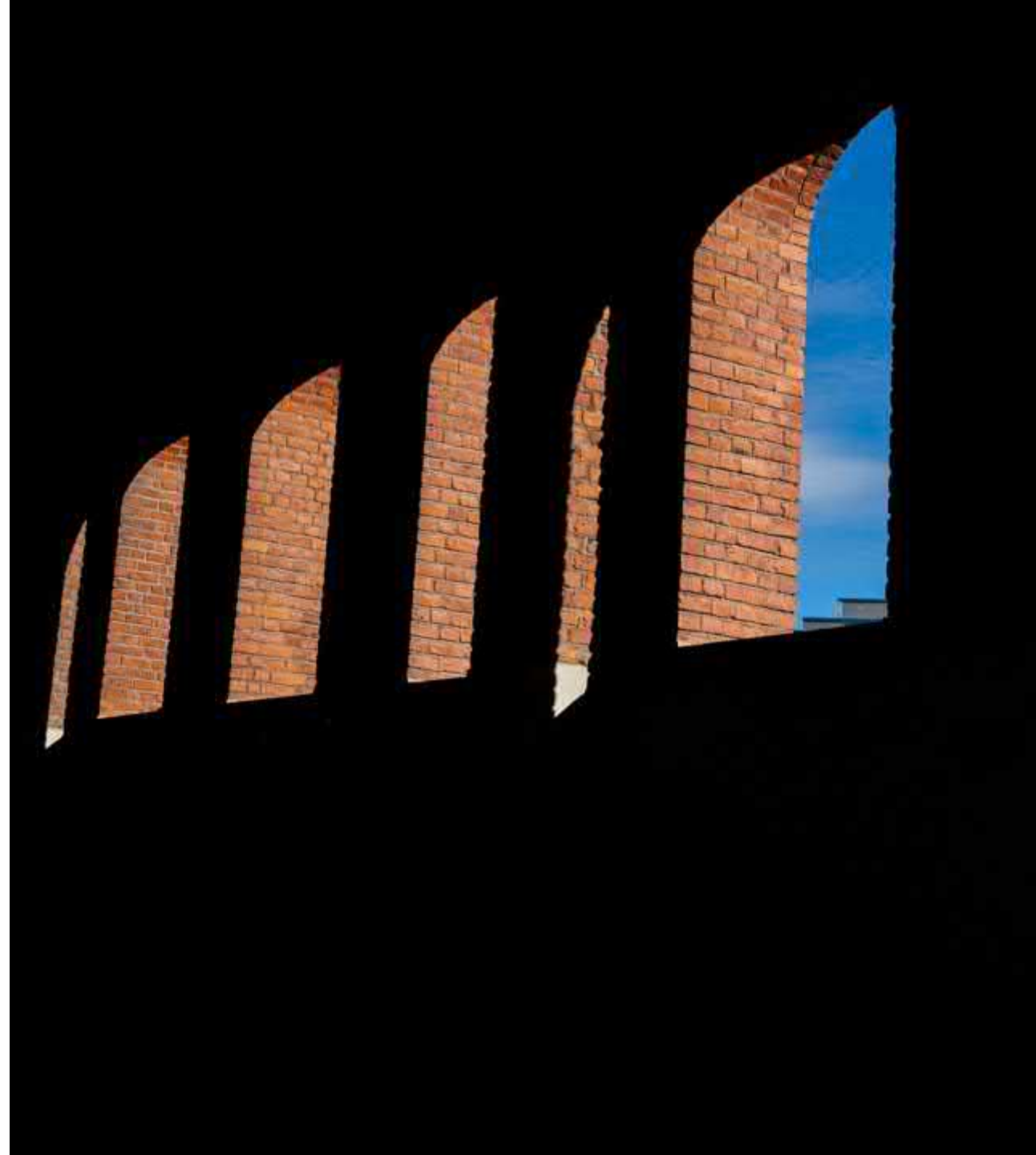
miltton →

STOA-Puhos-Puotila
Raportti etnografisesta tutkimuksesta

14.12.2023

→ Raportin sisältö

- 00_ Aluksi
- 01_ Keskeiset löydökset yhdellä silmäyksellä
- 02–08_ Löydös löydökseltä kohti uutta Itä-Helsingin keskustaa
- 09_ Johtopäätökset
- 10_ Tutkimuksen toteutus

00_ Aluksi

→ **Uutta Itä-Helsingin keskustaa ollaan kehittämässä ja rakentamassa. Tavoitteena on, että alue tuntuu ja näyttää enemmän kaupungilta kuin nykyään. Isoja muutoksia on tulossa erityisesti Puotilan metroaseman, Puhoksen ja Stoaan alueille.**

Osana kehittämistä haluttiin nähdä ja kuulla alueen ihmisiä, jotta ymmärretään, mitkä tekijät houkuttelevat asumaan ja asioimaan alueella – ja mikä tekee siitä omaleimaisen ja erottuvan. Siksi suunnittelutyön osana toteutettiin etnografinen tutkimus.

→ Ihmiset kiintyvät asuinalueisiinsa ja niiden erityispiirteisiin. Myös Itä-Helsingin keskustassa ollaan omalaatuisen, erottuvan ja monelle rakkaan alueen äärellä. Paikalliset ovat kiintyneitä sen eri osiin ja toivovat, että muutkin huomaavat ja kokevat tämän ehkä muusta kaupungista sivuun jääneen Helsingin helmen.

Kaikki kaupunkikehittäminen herättää tunteita ja ajatuksia kaupunkilaisten keskuudessa – näin on myös kehittyvän Itä-Helsingin keskustan kohdalla.

→ **Pääpiirteittäin Itä-Helsingin keskustan kehittämisessä pätevät samat asiat kuin muuallakin.**

Esimerkiksi rakentamisen mittakaava herättää kysymysmerkkejä – kuinka isoja ja korkeita uusia rakennuksia alueelle on tulossa? Sopivatko ne ympäristöönsä? Otetaanhan olemassa oleva arkkitehtuuri huomioon? Eihän alueesta tule persoonaton ja hengetön monien muiden uusien alueiden tavoin? Ovathan palvelut saatavilla? Tuleehan luonto lähelle? Pääseehän perille niin erilaisin kulkuneuvoin kuin jalan?

→ **Silti Itä-Helsingin keskustassa on omia lainalaisuuksiaan, jotka kytkeytyvät esimerkiksi monikulttuurisuuteen, paikallisiin pienyrittäjiin ja turvallisuuteen liittyviin kysymyksiin.**

Ennen kuin menemme tarkemmin niihin, pysähdytään hetkeksi tiivistykseen siitä, miten ihmiset kokevat Puotilan metroaseman alueen, Puhoksen ja Stoan – ja millaisia ajatuksia niiden kehittäminen herättää.

→ Puotilan metroaseman alue

Puotila on kiireisen ja sykkivän Itiksen ja sen ympäristön vastakohta, ja hyvä niin. Metroasemaa ja sen ympäristöä pidetään rauhallisena ja hiljaisena – täysin erilaisena kuin metroasemat yleensä. Alueelle omaleimaista on saavutettavuus, mikä näkyy esimerkiksi koulun läheisyytenä. Nopeasti pääsee myös esimerkiksi monelle tärkeään Puotilan kartanoon. Seesteinen tunnelma ja turvallisuus nousevat Puotilaa kuvaaviksi asioiksi.

Monet kaupunkilaiset harmittelivat, että ostarin purkamisen seurauksena alueelta puuttuu pienempi lähikauppa, mutta monelle kehityssuunnitelmat tuntuivat olevan melko tuttuja, ainakin tulevan uuden liikekeskuksen osalta, jota odotetaan jo. Uusia, korkeitakin rakennuksia harmiteltiin osittain, sillä ne eivät sovi alueen profiiliin.

→ Puhos

Puhoksen kaltaista aluetta ei tunnu löytyvän muualta Helsingistä – jos koko Suomesta. Puhoksesta on orgaanisesti eri asioiden summana muodostunut erilaisten kulttuurien keskus, jonne tullaan hakemaan sitä, mitä muualta kaupungista ei tällä hetkellä saa sekä aistimaan kansainvälistä ja uniikkia tunnelmaa.

Muun muassa vuokrataso sekä alueen tietty keskeneräisyys on mahdollistanut sen, että Puhoksesta on muodostunut yrittäjiensä ja kävijöidensä näköinen alue, ja sellaisena se halutaan myös jatkossa tuntea.

Puhoksen muutokset ovat puhuttaneet jo jonkin aikaa, ja niihin on liittynyt selkeitä epäselvyyksiä. Esimerkiksi se, mitkä rakennukset säästetään arkkitehtonisesti arvokkaassa ympäristössä, on aiheuttanut huolta. Nyt alueen ihmiset tietävät, että merkittävä osa säästyy. Muut suunnitelmat tuntuvat olevan tuntemattomampia.

→ Stoa

Stoa on Itä-Helsingin huonommin tunnettu aarre. Kuitenkin Stoa ja sen aukio on kaikkia asukkaita ja kävijöitä palveleva avoin kokonaisuus, joka heijastaa samanlaista vaivattomuutta ja matalaa kynnystä kuin alue yleisestikin. Stoa kirjasto on tärkeä myös esimerkiksi nuorille, ja se on yleinen hengailupaikka koulun jälkeen. Stoa tunnetaan erityisesti siitä, että siellä järjestetään paljon erilaisia tapahtumia monille eri kohdeyleisölle – sieltä löytyy kaikkea kaikille. Stoa kuitenkin myös yllättää, esimerkiksi loistavalla lounasravintolallaan.

Stoa muutokset ovat selkeästi ihmisille epämääräisiä. Tulevasta Stoa puistosta ei moni tiedä, ja nykyisistä havainnekuvista on hankala hahmottaa, miten ja millainen tuleva Stoa rakennus tulee olemaan.

01_

Keskeiset löydökset yhdellä silmäyksellä

Keskeiset löydökset yhdellä silmäyksellä

1

Toiseuttaminen uhkaa aitoa monikulttuurisuutta

2

Kokemukset turvallisuudesta eivät vastaa yleisiä mielikuvia alueesta

3

Ympärivuotisesti kutsuva kaupunkitila tukee pikkukaupunkimaisuutta

4

Paikalliset yrittäjät ovat Itä-Helsingin keskustan ydin

5

Vanhan säilyttäminen ja uuden rakentaminen vaatii tasapainottelua

6

Kehätien varrella on eletty autoilijoiden ehdoilla

7

Keskusta-asumista ilman statusta – tulevaisuudessakin

02

Löydös 01:

**Toiseuttaminen uhkaa
aitoa monikulttuurisuutta**

Löydös 1: Toiseuttaminen uhkaa aitoa monikulttuurisuutta

Itä-Helsingin keskusta on monelle maahanmuuttajataustaiselle alue, joka tuntuu enemmän kodilta muuhun Helsinkiin verrattuna. Tunnelmaa kuvataan sallivampana ja esimerkiksi omaa kieltään voi puhua kadulla ilman, että saa outoja katseita. Kokemus onkin, että moninaisuus ja erilaiset kulttuurit saavat näkyä alueella vahvemmin verrattuna moniin muihin Helsingin alueisiin.

Kuitenkin rasismi ja ennakkoluulot vaikuttavat siihen, halutaanko esimerkiksi maahanmuuttajille merkitykselliset palvelut työntää erilleen muusta palvelutarjonnasta.

Myös useimmat alueen kantasuomalaiset toivovat, että moninaisuutta vaalitaan myös jatkossa ja vierauttavia rakenteita ja rajojen rakentamista ennaltaehkäistään. Kaupunkitilojen halutan pysyvän avoimina ja palvelevan monipuolisesti erilaisten ihmisten erilaisia tarpeita.

Myös yksityiskohdat ovat tärkeitä, kuten se että kaupunkitilojen joulukoristeluissa sen huomiointi, etteivät kaikki alueen asukkaat ja kävijät vietä joulua. Lisäksi esimerkiksi ramadanin päättymisen juhlimisen sallitaan näkyvän kaupunkitilassa.

”

Jos Puhoksen maahanmuuttajataustaista väestöstä haluttaisiin järjestää jotain, mikä olisi avointa ja järjestetty siten, että myös kantasuomalaiset tulee paikalle. Jollain tapaa yhteisöllisyyttä eri kulttuuritaustoista tulevien välillä kaipaisi enemmän. Kyllähän se arkisessa toiminnassa täällä näkyy, mutta ehkä jotain mikä toisi enemmän sitten vielä yhteen. Ehkä se vähentäisi eriyttämisen rakennetta.

”

Tuntui, että siellä [Lauttasaarella] mua katsottiin kieroon ja joutui häpeämään, jos vaikka puhuin oman mutsin kanssa kadulla [muuta kieltä] [...] Ehdottomasti monikulttuurisuus on se, minkä takia oon itsekkin tänne muuttanut.

”

Jotenkin tuntui hirveän tärkeältä teolta se, että Alanya market siirtyy vuokralle Stockan Herkun vanhoihin tiloihin. Siinä on herkullinen kontrasti, että myllätään jotain sellaisia rakenteita. Otetaan valtaa tai tilaa joltain toiselta. Massiivinen Stockan ylivalta vähän murenee ja sitten tulee muulla tavalla käyttöön. Se on tosi tervettä ja tärkeitä sekoittumista, missä muutetaan jotain sellaista pysyvänä pidettyä. Ja että sekoittuminen voi tapahtua niin päin myös.

→ Puhos

Tunnelmaltaan Puhos on tällä hetkellä jotain aivan muuta, kuin missään päin Helsinkiä – elävä keskus, jossa kansainvälisyys ja erilaiset etniset taustat saavat näkyä, niin kävijöiden kuin liikkeidenkin osalta. Tämä salliva tunnelma halutaan kaupunkitilassa ehdottomasti säätää, sillä se koetaan uniikiksi.

Itiksen ja Puhoksen välillä koetaan olevan jonkinlainen monikulttuurisuuden raja – kärjistettynä Itis koetaan puhuttelevana laajemmin kantaväestölle kun taas Puhoksen ostoskeskus nähdään enemmän etnisten kauppojen ja monikulttuurisuuteen liittyvänä. Alanya Marketin muuttoa Stockmannin herkun tiloihin pidetään tervetulleenaakin rajan häivyttämisenä – tekona, joka osoittaa että kaikki ovat tervetulleita kaikkiin tiloihin.

Puhoksen kohdalla halutaan myös jatkossa huolehtia siitä, että alueen palvelut ja tapahtumat palvelevat myös maahanmuuttajia. Tämän ohella toivotaan niiden palvelevan myös kantasuomalaisia edistäen kulttuurien sekoittumista.

Puhoksesta tekee omaleimaisen etenkin kielten ja kulttuurien sekoittuminen – siellä kuulee paljon esimerkiksi arabiaa. Ihmiset jakavat kokemusta esimerkiksi siitä, että Itä-Helsingissä voi olla oma itsensä ja puhua omaa kieltään ilman, että siihen kiinnitetään ympärillä erityisesti huomiota.

Lisäksi alueelle tärkeänä pidetään esimerkiksi myös monikulttuurisuuteen liitettävissä olevia palveluita kuten moskeijaa ja palveluita, ravintoloita ja myymälöitä esimerkiksi Lähi-Idän alueelta. Maahanmuuttajataustaisista osalle tärkeää on myös se, että vaatetusta (esim. islamin määrittämiä pukeutumiskäytänteitä tarjoavat liikkeet) saa hankittua läheltä.

Toki myös Puhoksen alueella kuten muuallakin Helsingissä rasismiin vastaiseen työhön ja kaupunkitilan turvalliseen pitämiseen kaikille täytyy kiinnittää huomiota.

→ Puotilan metroaseman alue

Puotilan metroaseman alueella monikulttuurisuuden teemat eivät vaikuta korostuvan. Alueella on melko vähän palveluita ja tiloja, jotka jakautuisivat käytöltään merkittävästi esimerkiksi kantasuomalaisten ja maahanmuuttajataustaisen välillä.

Aluetta käyttävät kaikki, mutta se mielletään enemmän läpikulkualueena.

→ Stoa

Stoan palveluita ja kulttuuritarjontaa pidetään monipuolisena, josta löytyy tarjontaa myös esimerkiksi maahanmuuttajataustaisille. Etenkin kielikurssit koetaan merkityksellisinä vaikka juuri suomea opiskelevien näkökulmasta.

Stoaa pidetään paikkana, joka on kaikkia varten ja tunnistetaan, että se tarjoaa monenlaista tapahtumaa galleriatiloista musiikkiin ja kaikenikäisille.

03

**Löydös 2: Kokemukset
turvallisuudesta eivät
vastaa yleisiä mielikuvia
alueesta**

Tutkimuksesta nousee vahvasti esiin, että kokemukset turvallisuudesta eivät vastaa yleisiä mielikuvia alueesta. Päinvastoin: Itä-Helsingin keskustan alue koetaan informanttien keskuudessa mainettaan paremmaksi, eikä alue ole pääsääntöisesti levoton tai turvaton omassa arjessa. Kehitystoimenpiteinä informantit nostivat kuitenkin esiin, miten alueen turvallisuutta voisi kehittää esimerkiksi valaistukseen ja valvontaan panostamalla.

Kaiken kaikkiaan turvallisuuteen näyttäisi kytkeytyvän merkittäviä viestintään ja markkinointiin liittyviä haasteita. Informanttien mielestä medially on keskeinen rooli siinä, miten alueesta viestitään ja millaisia mielikuvia ruokitaan. Osa itähelsinkiläistä pyrkii korjaamaan alueen mainetta vaikkapa tarjoamalla mediaan omia mielipidekirjoituksiaan, mutta myös esimerkiksi kaupungin puolelta toivotaan toivotaan vahvaa otetta alueen maineyöhön.

Löydös 2: Kokemukset turvallisuudesta eivät vastaa yleisiä mielikuvia alueesta

”

*Mulla ei ole ikinä ollut idässä turvatonta oloa, päinvastoin, olen itse maahanmuuttaja. **Mulla oli vaikeampaa asua Lauttasaarella kuin idässä.***

”

*Vaikka se onkin just siinä Itiksen sykkeen vieressä, niin **Puotila on silti jotenkin tosi rauhallinen.***

”

*Ja sitten sellainen **ihme [huhu]puhe**, että kun menee Herttoniemen ohi, niin sitten tulee vaikeudet.*

→ Puotilan metroaseman alue

Puotilan metroaseman alue erottautuu muista metroasemien ympäristöistä rauhallisuudellaan, ja se halutaan ehdottomasti säilyttää. Aluetta kuvaillaan ”Itä-Helsingin Espoona”. Sykettä löytyy enemmän läheisestä Itiksestä ja Puhoksesta, ja sitä pidetään hyvänä asiana.

Rauhallinen metroaseman alue mahdollistaa myös lasten helpon liikkumisen alueella – esimerkiksi läheiseen kouluun.

→ Puhos

Puhoksen ostarista liikkuu huhupuheita liittyen huumekauppaan ja väkivaltaisuuteen. Seurauksena osa ihmisistä kokee Puhoksen jopa pelottavaksi. Kaiken kaikkiaan Puhoksessa käydään hoitamassa asiat, mutta sinne ei haluta jäädä viettämään aikaa.

Alueella on myös konkreettisia tekijöitä, jotka lisäävät laittomuuksia, rauhattomuutta ja turvattomuuden tunnetta – erityisesti iltaisin ja öisin tai muuten pimeinä vuorokauden aikoina. Keskeisimpiä niistä ovat valaisemattomat/heikosti valaistut alueet ja valvonnan puute.

→ Stoa

Myös Stoaan kohdalla informantit toivat esiin, että valaistuksen ja valvonnan parantaminen lisääisi turvallisuuden tunnetta.

Valaistuksen ja valvonnan huomiointi ovat keskeisiä erityisesti Stoaan aukion ja tulevan puiston turvallisuutta silmällä pitäen. Lisäksi informantit kokivat, että Stoaan aukio on tällä hetkellä epäsiisti. Aukiolla on esimerkiksi hylätty rakennus, jossa lasten on nähty leikkivän ja liikkuvan. Lapsiin ja nuoriin kohdistuvat turvallisuushuolet ovat erityisen ongelmallisia, koska suuri osa Stoaan tapahtumista ja tekemisestä suuntautuu heille.

04

**Löydös 3:
Ympäri vuotisesti
kutsuva kaupunkitila**

→ Kehitysalueiden pikkukaupunkimaisuutta ja asukkaiden välisiä luonnollisia kohtaamisia halutaan vaalia kutsuvien kaupunkitilojen avulla. Uudet viheralueet eivät yksin riitä, vaan niiden suunnittelussa on huomioitava laajemmin, mihin alueita kannustetaan käytettävän. Kaupunkitilojen tulisi tarjota aktiivista tekemistä, jolloin niistä otetaan vahvempaa omistajuutta ja kunnossapidosta huolehditaan. Esimerkiksi skeittiramppien ja koripallokenttien nähdään vähentävän ilkeävaltaa ja tasa-arvoistavan liikkumista.

Kaupunkitilojen halutaan palvelevan ympäri vuoden. Suomen sääolosuhteiden vuoksi esimerkiksi leikkipuistoihin ja muihin julkisiin kaupunkitiloihin toivotaan katoksia ja paviljonkeja, jotka suojaavat sateelta ja tuulelta. Myös ulkokalusteiden materiaalivalinnoissa toivotaan huomioitavan sääolosuhteet.

Vuodenajalla nähdään olevan vaikutusta myös kaupunkitilan vihkimiseen ja tapahtumiin. Tapahtumien nähdään vahvistavan asukkaiden yhteisöllisyyttä ja kannustavan kaupunkitilojen aktiiviseen käyttämiseen.

Löydös 3: Ympärivuotisesti kutsuva kaupunkitila

” Pitää edistää paikkoja mitkä on suunniteltu kohtaamisia varten. Rakennettu puistomainen kaupunkitila että ollaan muuallakin kuin ihmisten kodeissa taikka kahviloissa ja ravintoloissa. Ohjelmaa, joka tuo ihmisiä yhteen ja on omaleimaisia tietyille alueille. Kaupunkisuunnittelussa annetaan tilaa tai edes mandaattia paikallisille, on ne sitten yhdistyksiä tai yksityisiä toimijoita, järjestää jotenkin vähän tuetusti yhteisöllistä tekemistä.

” Voi olla että myös vuodenajalla on aika paljon vaikutusta kaupunkitilan käyttöön. Jos uuden kaupunkitilan vihkiminen onnistuu vaikka kevääseen, niin ihmiset tulee paikalle kesää ajatellen kokeilemaan. Mutta jos se on joku marraskuu kun ne otetaan käyttöön niin sitten varmaan eriytyy vielä enemmän käyttö siihen mille ei ole tarkoitettu.

” Puotinharjun puolella voisi olla enemmän ilmaisia harrastusmahdollisuuksia. Ihmiset tapaa ihmisiä saman harrastuksen parissa ja se luo yhteisöllisyyttä ja minimoi väliinputoamista tai sitä että ihmiset kokevat etteivät voi olla alueella.

→ Puotilan metroaseman alue

Puotilan ympäristön nähdään tarjoavan kiireettömiä kohtaamisia. Perinteikkäät paikat, kuten Puotilan kartano, onnistuvat kokoamaan yhteen erilaisia kävijöitä ja tapahtumien nähdään olevan saavutettavia sekä avoimia kaikille. Kuitenkin metroaseman läheisyydestä puuttuu vihreys ja viheralueet, jotka voisivat elävöittää ja luoda arvokkaamman mielikuvan alueesta. Lisäksi asukkaiden välisiä kiireettömiä kohtaamisia voitaisiin mahdollistaa tuomalla kulkureittien läheisyyteen pysähtymiseen kannustavia paikkoja, kuten erilaisia pöytäryhmiä tai katoksia.

→ Puhos

Puhoksen ympäristö koetaan tällä hetkellä harmaaksi ja hieman ankeaksi – parkkipaikat hallitsevat aluetta ja niiden läpi kulkeminen jalan ei ole houkuttelevaa. Alueella olisi toisaalta potentiaalia monelle – esimerkiksi tapahtumia voisi järjestää lisää. Esimerkkeinä vaikkapa kirpputoripäivät, jollaisia Kalliossa on totuttu näkemään. Puhoksessa ja lähellä onkin second-hand toimijoita – voisiko niitä osallistaa? Kirpputoritapahtumien ohella Puhos nähdään potentiaaliseksi paikaksi esimerkiksi Stoan kanssa yhteistyössä järjestetyille ruokatapahtumille.

→ Stoa

Stoan aukio koetaan toisaalta ankeaksi ja elottomaksi, toisaalta siinä nähdään potentiaalia esimerkiksi erilaisten tapahtumien järjestämiseen. Nykyisellään se ei kuitenkaan houkuttele viettämään aikaa, varsinkaan kylmään ja pimeään vuodenaikaan.

Stoan tuleva puisto saa kaupunkilaisilta kannatusta, sillä alue on nyt vailla käyttöä. Puistosta toivotaan – Stoan tapaan – kaikille kaupunkilaisille avointa tilaa, joka säilyy turvallisena ja siistinä. Lasten leikkimahdollisuudet nähdään hyvänä, ja kokonaisuudessaan puisto elävöittäisi aukiota positiivisella tavalla. Omaleimaisia elementtejä voisi lisätä entisestään. Hyvänä esimerkkinä tästä on aukion värikäs taideteos.

Stoan aukion toivotaan tarjoavan matalalla kynnyksellä aktiivista tekemistä nuorille, kuten skeittirampeja tai koriskenttää, joka ei edellyttäisi seuratoimintaa tai erillisiä vuoroja.

Stoassa koetaan olevan jo valmiiksi paljon tapahtumia, mutta sen uskotaan pystyvän tarjoamaan vieläkin erottuvampaa ja puhuttelevampaa kulttuuritarjoamaa. Kulttuuritapahtumat ovatkin monelle lähes ainoa syy, miksi he poistuvat Itä-Helsingistä keskustaan. Erityisesti musiikkitapahtumille tai keikkatilalle uskotaan olevan tilausta. Lähialueen Kontula Electronic koetaan onnistuneeksi esimerkiksi, joka on tuonut asukkaita yhteen ja profiloinut aluetta. Myös erillinen galleriatila voisi toimia Stoan erottautumis- ja vetovoimatekijänä.

05

**Löydös 4: Paikalliset
yrittäjät Itä-Helsingin
keskustan ytimessä**

Löydös 4: Paikalliset yrittäjät Itä-Helsingin keskustan ytimessä

Alueiden omaleimaisuus perustuu osittain paikalliseen yrittäjyyteen, sillä paikalliset yrittäjät tuovat alueelle ketjupalveluista ja massasta poikkeavaa tarjontaa. Esimerkiksi Puhoksen etniset kaupungit houkuttelevat kävijöitä kantakaupungin eri osista ja ovat tunnettuja niiden tarjonnastaan. Asukkaat ja kävijät haluavat tukea paikallista yrittäjyyttä ja sen vuoksi myös kaupunkikehityksen toivotaan mahdollistavan yrittäjille paremmat tilat ilman, että heitä ajetaan ulos korkeammilla tilavuokrilla ja liiallisella kilpailulla. Useat haastateltavat mainitsevat esimerkiksi paikallisten suutareiden ja ompelimojen lopettaneen toimintansa. Tämä nähdään suureksi menetykseksi alueelle ja negatiiviseksi kehityssuunnaksi kiertotalousajattelun kannalta.

Paikalliset yrittäjät sijoittavat alueeseen ja ovat omistautuneita alueen kehittämiseen. Isossa kuvassa paikallinen yrittäjyys mahdollistaa, että alue säilyy dynaamisena ja kehittyvänä myös jatkossa. Saavutettavuuden näkökulmasta Itä-Helsinki on monelle ainoa paikka harjoittaa yritystoimintaa, sillä muualla kantakaupungissa tilavuokrat ovat korkeammat.

”

Se että tehdään uutta ja rakennetaan ei saisi sulkea olemassa olevia yrittäjiä pois. Palkitse heitä eikä hädä. Pitää miettiä mikä saisi investoimaan omaa aikaa ja rahaa alueeseen ja sen kehittämiseen. Annetaan arvostus tähän ja kuullaan niitä ketkä on halunnut investoida tähän paikkaan. [...] On harvinaista että Suomessa on paikkoja jossa on yksityisyrittäjiä samalla tavalla kuin Puhoksessa. Siellä on laaja valikoima erilaisille ihmisille. Ei vaan ketjuja, vaan tuetaan yrittäjyyttä ja monimuotoisuutta.

”

Käsittääkseni Puhokseen on muotoutunut aika semmoinen hub, tuttu paikka minne mennään. [...] Pieni semmoinen facelift, mutta toivoisin, että ne liiketilat ei kärsi ja vuokrat nousisi niin paljon että yrittäjillä ei ole varaa jatkaa. Olisihan se tosi harmillista että jos tulee samat kaupat mitkä löytyy kaikkialta. Se ei palvele sitten sitä kävijäkuntaa.

”

Nytten kun kaupunki on päättänyt säilyttää niin olisi tosi tärkeitä että Puhos kunnostettaisiin. Vaikka mitä oon jutellut ravintolayrittäjien kanssa niin ne ei ole edes halunnut ruveta maalailemaan seiniä ja asentaa kalusteita, koska ne ei ole tiennyt, että saako hädön. Sen jälkeen kun kaupunki vahvisti, että Puhos jätetään ja suojellaan niin esimerkiksi mun lemppariraflaan on heti tehty remppa.

→ Puhos

Puhos on ”urbaaneiden kolmekymppisten” keskuudessa monikulttuurisuuden keskus, jonne lähdetään kauempaakin kantakaupungista. Puhoksen yrittäjillä koetaan olevan merkittävä vaikutus alueen ilmapiiriin ja tunnettuuteen. Puhoksen etniset liikkeet ja ravintolat ovat tärkeitä ja niiden olemassaolosta halutaan huolehtia jatkossakin. Tulevaisuuden kannalta puhututtaa erityisesti alueen hintataso – nyt kun korjausvelkaa on ja alue on jäänyt osittain ränsistymään, on se mahdollistanut moninaisen yrittäjäkunnan. Puhoksen yrittäjien tuki nähdään tärkeäksi, sillä tätä kautta edistetään alueen monimuotoisuutta.

→ Stoa

Alueelta löytyy ainoastaan ketjukahviloita, minkä vuoksi paikallisille kahvilapalveluille koetaan olevan tilausta. Stoa aukio nähdään potentiaalisesti paikaksi esimerkiksi kahvikärrylle tai kesäterassille tuoden ihmisiä yhteen ja Stoa palveluiden äärelle. Samalla tämä kannustaisi yrittäjyyttä matalalla kynnyksellä. Toiveena olisi myös lisätä Stoaan palveluita, jotka olisivat paikallisten asukkaiden pitämiä ja lujittaisivat yhteisöllisyyttä.

06

**Löydös 5: Vanhan
säilyttäminen ja
uuden rakentaminen
vaatii tasapainottelua**

Löydös 5: Vanhan säilyttäminen ja uuden rakentaminen vaatii tasapainoa

→ Alueen kehittäminen herättää asukkaissa ristiriitaisia tunteita. Toisaalta koetaan tärkeäksi, että kasvava Helsinki pystyy tarjoamaan asuinpaikkoja yhä useammalle, mutta samalla halutaan vaalia jo olemassa olevaa ja säilyttää alueen uniikit piirteet.

Alueen muutoksista ollaan tietoisia, mutta sen tarkempaa kuvaa kehityshankkeista tai niiden aikataulusta ei ole. Havainnekuvat herättivät lähtökohtaisesti positiivisia reaktioita ja saivat hyvän vastaanoton. Huolta aiheutti, että itäisestä Helsingistä tehdään uutta Kalasatamaa tai Jätkäsaarta. Vanhan ja uuden tasapainoittaminen ehkäisee, ettei alue muodostu kasvottomaksi tai menetä omaperäisyyttään.

Metropysäkeistä ja niiden lähiympäristöstä huolehtiminen nähdään erityisen tärkeäksi, sillä ne toimivat "portteina itään" luoden kävijöille ensivaikutelman idästä. Itäkeskuksen metroasema on monelle kotoisa, mutta se antaa vanhanaikaisen ja ränsistyneen kuvan alueesta.

”

Puhos on arkkitehtonisesti hieno, mutta se kaipaisi yhtenäistämistä. Uusi rappaus ja maali tekisi jo paljon. Ehkä Lasipalatsin alueeseen vertaisin sitä, joka oli kanssa maamerkki mutta rapistuva ja vähän kämäisen oloinen jossain vaiheessa. Mutta kun siellä tehtiin se pihatyö ja rakennettiin sermejä ja se raivattiin ja maalattiin ja vähän julkisivua fiksattiin niin se teki paljon.

”

Esimerkiksi Jätkäsaari on karsea paikka asua. Se on täynnä sellaista uutta samannäköistä betonibunkkeria ja jotain neonvärejä. Kun taas sitten itä ja Puotila on enemmän sellaista kuusikymmentäluvun Helsinkiä ja se ehkä arkkitehtuurisestikin miellyttää.

”

Olisi sellaista inhimillisen kokoista. Ja sillä voidaan vaikuttaa, miten joku asuinalue profiloituu. Tässä on hirveä tasapainottelukysymys, että ei tule sellaista elitistiöykkäriin kannanottoa mutta soisin että Puotila olisi vähän enemmän pienkerrostaloa. Tai jotenkin ihmisen kokoinen asuinalue kuin se, että rakennettaisiin vaan massoille. Vaikka toki oon sitä mieltä, että ihmisille täytyy rakentaa koteja ja tilaa täytyy käyttää fiksusti, mutta huomioiden se olemassa oleva.

→ Puotilan metroaseman alue

Puotilan metroaseman läheisyyteen yhdistyy idyllisiä miellehtymiä ja merkittävä osa mielikuvasta ja tunnelmasta kiteytyy alueen alkuperäiseen rakennuskantaan. Puotilan metroaseman ympäristö on monen mielestä hieman tylsä – positiivisella tavalla. Alue on rauhallinen eikä siellä ole oikein mitään. Toisaalta suuria rakennuksia ja palveluita ei sinne kaivatakaan. Alkuperäistä rakennuskantaa halutaan varjella myös jatkossa ja paikallinen koulu on positiivinen esimerkki, miten alueelle voidaan tuoda uutta siten, että se istuu harmonisesti jo olemassa olevaan ympäristöön.

→ Puhos

Puhoksen alueen arkkitehtuuri on omaleimaista ja se koetaan tärkeäksi – ihmiset selvästi jännittivät arkkitehtuurisesti tärkeän vanhan kauppakeskuksen kohtaloa, ja helpottuivat, kun sitä säästetään edes osittain. Puhokseen haluttaisiin tuoda takaisin muistoja menneestä, kuten A-osan entinen suihkulähde. Ostarilla on kuitenkin haasteita, jotka tulisi suunnitella ja kunnossapidolla ratkoa. Kehitystä toivotaan etenkin rottatilanteen ja yleisen siisteyden parantamiseen. Lisäksi Puhoksesta puuttuvat tällä hetkellä vessat.

→ Stoa

Stoan laajentumista toivotaan jatkettavan samaan arkkitehtuuriseen tyyliin kuin nykyinen rakennus, joka koetaan kutsuvaksi ja alueelle tunnusomaiseksi. Kuitenkin Stoan ympäristössä nähdään kehityskohteita ja tarvetta uuden tuomiselle, sillä aukio koetaan kalseaksi ja kulahtaneeksi. Esimerkiksi aukion hylätyn rakennuksen purkaminen koetaan erittäin positiiviseksi kehityssuunnaksi. Stoan lähistöllä on myös paljon parkkipaikkaa, jonka kautta kulkeminen koetaan ankeaksi. Tulevaisuudessa toivotaan, että Stoa ja sen ympäristö on rakennettu tavalla, joka kutsuu viipymään ja on helposti saavutettavissa kevyenliikenteen näkökulmasta.

07

**Löydös 6: Kehätien
varrella eletty
autoilijoiden ehdoilla**

Löydös 6: Kehätien varrella eletty autoilijoiden ehdoilla

Itä-Helsingin keskustan aluetta kuvataan liikenteen solmukohtana. Alue on helposti saavutettavissa sekä julkisilla liikenneväleillä että omalla autolla. Alueella arki on vaivatonta sillä palvelut ovat lähellä.

Liikenteen määrä kuitenkin vaikuttaa myös alueen viihtyvyyteen ja tunnelmaan. Alueella on paljon suuria autoteitä, parkkipaikkoja ja kulkureitit vaikuttavat olevan ensisijaisesti olevan tehty autoilijoille.

Liikenne ja autot tuovat myös melu- ja maisemahaittaa alueelle. Lisäksi liikenne katkaisee viihtyisän ja oleskeltavan kaupunkiympäristön monessa kohtaa ja hankaloittaa kulkemista.

Kevyelle liikenteelle tämä tarkoittaa odotusaikoja liikennevaloissa, kehätien ylittämisiä ja reittien pidentymistä, kun kulkua vaikeuttavat isot tiet. Kevyen liikenteen reittejä toivotaan kehitettävän sujuvammiksi ja järkevien reittien säilymistä palveluihin pidetään tärkeänä – ei vain linnuntietä vaan myös orgaanisten ja luontevien reittien luomista kävelijöille ja pyöräilijöille.

”

[Puotilan metroasemalle] ei kauheasti mitään syytä mennä, muuta kun tulla ja mennä metroon. Se ei ole itselle hengailupaikka. Se ei ole mikään erityinen oikeastaan, tulevat muutokset ei kovin tuttuja itselle [...] ehkä jotain palveluita voisi olla enemmän, nyt ei ihan metroasemalla oikein mitään.

”

Tärkeää huomioida millainen se kevyen liikenteen verkosto on, että ne pyörätiet on hyvässä kunnossa ja ne menee järkevästi eikä kierrä jostakin vaikka autojen ehdoilla. Tavallaan tuntuu siltä että joutuu jotenkin taistelee tai odottelee. Myös itselle tosi iso ärsytystä aiheuttava asia on siis liikennevalojen odotusajat. Tuntuu välillä jalankulkijana kun ylittää tosi isoa tietä että jalankulkijan pitää juosta hirveätä vauhtia jotta ehtii, kun taas sitten autojen vihreät kestää ikuisuuden.

”

Turunlinnantien suojatiet on kävelijälle tosi turvattomia. Just Puhoksen parkkipaikkakin, niin siihenkin tulee aina semmoisia ihme liikennesumia, koska se Turunlinnantie on monikaistainen. [...] Se on kyllä todella jotenkin haastava kokonaisuus.

→ Puotilan metroaseman alue

Puotilan metroaseman muutokset herättävät keskustelua etenkin reittien muutoksista sen ympäristössä. Vaikuttavatko muutokset organisiin reitteihin vai kehitetäänkö samalla myös alueen reittien sujuvuutta paremmaksi?

Tällä hetkellä Puotilan metroaseman läheisyydessä ei ole esimerkiksi lähikauppaa ja alueen asukkaat kulkevat jalan hankalasti isojen teiden yli hypermarketteihin, jotka ovat lähellä linnuntietä – mutta käytännössä eivät. Lähikauppaa toivotaan alueelle.

Kehätien koetaan jakavan Puotilan ja Puotinharjun alueet niin fyysisesti kuin myös identiteetiltään. Puotila eroaa eniten muusta Itä-Helsingin identiteetistä ja sen rauhallinen lähiötunnelma halutaan säilyttää myös jatkossa.

→ Puhos

Puhoksen kutsuvuutta ei lisää valtavan suuri parkkialue, jonka taakse itse Puhos jää.

Puhoksen parkkialueella ja sen lähialueilla liikennekäyttäytyminen koetaan myös osin sääntöjen vastaisena. Suuret tiet ja palveluihin kääntyminen ja niistä tuleminen luovat sumaa eivätkö ole kutsuvia esimerkiksi kävelijöille.

→ Stoa

Myös kulkeminen Stoalle ja sen lähialueille koetaan tällä hetkellä vaikeaksi, sillä autoliikenne ja suuret tiet hallitsevat aluetta.

Jalankulkijoita ei ole liikkumisessa mietitty tarpeeksi.

08

**Löydös 7: Keskusta-
asumista ilman
statusta -
tulevaisuudessakin**

Löydös 7: Keskusta-asumista ilman statusta – tulevaisuudessakin

→ Ihmiset eri lähtökohdista ovat olleet tervetulleita Itä-Helsingin keskustan alueelle, jolla on voinut asua ”ilman statusta”. Asukkaita on hyvin erilaisista taustoista ja tuloluokista, ja eri väestöryhmiä on onnistuttu tuomaan yhteen.

Tästä halutaan pitää kiinni myös jatkossa. Asukkaat toivovat, että hintataso pysyisi kurissa ja vuokra- ja omistusasumisen sekoittumiseen kiinnitettäisiin huomiota.

Informantit eivät myöskään koe, että esimerkiksi kaupungin tukiasunnot ja vastaavat palvelut pitäisi sijoittaa jonnekin muualle. Sen sijaan riittävät ja oikeinkohdennetut sosiaalipalvelut, valvonta ja välitön puuttuminen ongelmakohtiin nähdään avainasemassa eritaustaisten ihmisten rinnakkaiselon tukemisessa. Helsingin alueiden välisen epätasa-arvon ehkäisemiseksi toiveena kuitenkin on, että tukiasuntoja ja muita sosiaalipalveluita sijoitetaan Itä-Helsingin lisäksi myös muille alueille.

” Alueella puhututtaa myös Symppiksen tyyppiset toiminnot ja että löytyykö sellaisille tiloja. Siitä on toki asukkaana ristiriitaiset fiilikset, mutta kyllä soisin, että täällä täytyy olla turvallista olla ja elää kaikenlaisten ihmisten. Ja silloin kun suunnitellaan vaikka uutta kaupunkirakentamista, niin toivoisin, että otettaisiin myös huomioon sellaiset tarpeet.

09

Johtopäätökset

→ **Itä-Helsingin keskusta on omalaatuinen ja erottuva alue, jonka kehittämiseksi löytyy paikallisyhteisön tukea.**

Edellä esiteltyt tutkimuksen keskeiset löydökset piirtävät kuvaa tekijöistä, jotka houkuttelevat asumaan ja asioimaan Itä-Helsingin keskustassa.

**Samalla ne viitoittavat kehitystoimenpiteiden ja -
resurssien suuntaamista. Seuraavaksi kokoamme yhteen
muutamia keskeisiä huomioita kehitystyötä
evästäämään.**

→ Suuntaviivoja toimenpiteille ja kehitysresursseille

Aidon monikulttuurisuuden vahvistaminen

Kaikessa kaupunkisuunnittelussa tulee pitää huolta aidon monikulttuurisuuden vahvistamisesta ja siitä, ettei luoda kaupunkitilaan toiseuttavia rakenteita.

Keskeisessä roolissa on esimerkiksi palvelutarjonnan sekoittaminen ja eriytyneiden palvelujen rajojen hälventäminen (esim. Itis ja Puhos).

Konkreettiset turvallisuusparannukset ja mielikuvatyö

Turvallisuuden kokemuksia voidaan vahvistaa panostamalla esimerkiksi siisteyteen, ulkovalaistukseen ja valvontaan.

Silti alueella vaikuttaisi olevan ennen kaikkea yleisiin turvallisuusmielikuviin liittyvä maineongelma. Niihin voidaan pyrkiä vaikuttamaan strategisesti suunnitellulla ja pitkäjänteisellä viestinnällä ja markkinoinnilla.

Paikalliset tapahtumat paikallisten toimijoiden toimesta

Tapahtumien suunnittelun ja toteutuksen toivotaan tapahtuvan paikallisten toimijoiden toimesta. Asukkailla on matala kynnyks osallistumiseen tapahtumien rajallisen tarjonnan vuoksi. Sitten kuin jotain järjestetään, niin asukkaat ottavat herkästi osaa.

Eryteisesti perheet nähdään helposti mobilitoitavaksi kohderyhmäksi ja saavutettavuus sekä matala kynnyks tulisi huomioida erityisesti yksineläjien ja vanhusten kohdalla. Saavutettavuuteen voidaan vaikuttaa viestinnällä ja tapahtumien hinnoilla.

Kannustaminen aktiiviseen tekemiseen

Aktiivisuuteen kannustavat kaupunkitilat mahdollistavat käyttäjien luonnollisen kohtaamisen ja tasapuolistaa erityisesti lasten ja nuorten liikkumista. Esimerkiksi skeittiparkit, pöytätennis ja koriskentät tarjoavat matalan kynnyksen aktiivista tekemistä.

Kaupunkitiloista pidetään parempaa huolta, kun ne koetaan omaksi. Aktiivisen tekemisen myötä kaupunkitilat pysyvät usein niille suunnitellussa käytössä, eikä tiloissa ilmene häiriökäyttäytymistä.

→ Suuntaviivoja toimenpiteille ja kehitysresursseille

Ympärivuotisesti kutsuva kaupunkitila

Ympärivuotisuus on huomioitava kaupunkitilojen suunnittelussa ja esimerkiksi kalustevalinnoissa. Erilaisten katosten ja paviljonkien nähdään mahdollistavan kaupunkitilojen käytön myös syys- ja talvisäissä. Esimerkiksi Stoa aukion kalusteiden materiaalivalinnoissa ei ole onnistuttu huomioimaan sääolosuhteita, minkä myötä ne ovat ränsistyneet.

Myös kaupunkitilojen vihkimisessä ja tapahtumissa on huomioitava vuodenaika. Keväällä ja kesällä uudet kaupunkitilat päätyvät todennäköisemmin niille suunniteltuun käyttöön.

Tilavuokrat ja kilpailu

Kehityshankkeista huolimatta toiveena on, että tilavuokrien hintakehitys kannustaa myös jatkossa pienyrittäjyyteen, eikä hinnoittele ulos jo olemassa olevia paikallisyrittäjiä.

Alueen rajallisen koon vuoksi informantit näkevät tärkeäksi, ettei alueelle muodostu ylitarjontaa tietyistä palveluista, jolloin asiakkaita ei riitä kaikille palveluntarjoajille. Erityisesti ketjupalveluiden uskotaan hankaloittavan kilpailutilannetta.

Paikallisyrittäjien osallistaminen ja viestintä

Paikallisyrittäjiä onkin jo osallistettu suunnitelmien aiemmissa vaiheissa, mutta heidät on tärkeä pitää mukana suunnittelun kaikissa vaiheissa. Paikallisyrittäjillä on hyvä käsitys alueen haasteista ja mahdollisuuksista sekä samalla motivaatio kehittää aluetta ja sen vetovoimaisuutta.

Kehityshankkeista ja -suunnitelmista sekä niiden vaikutuksesta yritystoimintaan on viestittävä mahdollisimman selkeästi ja ennakkoon paikallisyrittäjille. Tällä pystytään ehkäisemään mahdollisia epä tietoisuutta ja huhupuheita.

Kevyt liikenne ja orgaaniset reitit

Kevyen liikenteen reittien ja turvallisuuden parantamiseen alueella tarvitaan kuitenkin toimia.

Valtavat tiet ja parkkipaikat sekä autolähtöinen suunnittelu vaikuttavat alueen viihtyvyyteen ja kiinnostukseen jäädä viettämään aikaa alueilla.

Orgaanisten reittien ja ihmisten kulun pitäminen mukana aluekehityksessä on tärkeää. Sujuva ja kaikkia liikkumismuotoja tasapuolisesti kohteleva reititys on tärkeää.

→ Suuntaviivoja toimenpiteille ja kehitysresursseille

Erilaista asumista erilaisille asujille

Erilaisen asumisen – kuten omistus- ja vuokra-asuntojen ja tuetun asumisen – yhdistämiselle tuntuisi löytyvän vahvaa mandaattia.

Ihmiset toivovat, että asuminen Itä-Helsingin keskustassa on mahdollista jatkossakin ilman statusta. Se edellyttää kohtuullista hintatasoa, mutta myös riittäviä ja oikein kohdennettuja sosiaalipalveluita.

10

Tutkimuksen
toteutus

→ Tutkimuksen tilauksesta & tavoitteista

Työn ovat tilanneet Itis Siti-konsortio ja Puotinharjun Puhos Oy. Tehtävän laatimiseen ja työn ohjaamiseen on tilaajien lisäksi osallistunut Helsingin kaupungin edustajia kaupunkiympäristön sekä kulttuurin- ja vapaa-ajan toimialoilta.

Toteutettu tutkimus liittyy kahteen valmisteilla olevaan asemakaavaan:

1. Stoan ja Puhoksen alueen asemakaavan muutos
2. Puotilan metroaseman asemakaavan muutos

Etnografisen tutkimuksen tavoitteena oli auttaa hankkeen osapuolia tunnistamaan ne keskeiset tekijät, joiden avulla alue on jatkossa kiinnostava ja houkutteleva asuin- ja asiointipaikka sekä suuntaamaan toimenpiteitä ja kehitysresursseja kokonaisuuksiin, joilla on näiden tavoitteiden kannalta suurin vaikutus. Myös alueen omaleimaisuuden ja erottuvuuden kannalta keskeiset asiat haluttiin tunnistaa.

→ Tutkimuksen toteutuksesta

Tutkimusaineisto kerättiin lokakuussa 2023 Milttonin tutkijoiden toimesta. Aineistonkeruu jakautui kahteen eri menetelmään:

Strukturoidut on-spot haastattelut

Kaksi tutkijaa jalkautui neljä kertaa suunnitteluhankkeiden kohdealueille osallistuvan havainnoinnin merkeissä toteuttaen muutaman minuutin mittaisia haastatteluita. Vastaantulijoita pyydettiin kertomaan kokemuksistaan alueesta asuin- ja asiointipaikkana strukturoitujen haastattelukysymysten kautta. Lisäksi heiltä kysyttiin kiinnostusta osallistua pidempiin puolistrukturoituihin haastatteluihin.

On-spot haastatteluja toteutettiin yhteensä 45 kappaletta, jonka jälkeen aineiston todettiin saturoituneen. Haastatteluja toteutettiin suomeksi ja englanniksi sekä viimeisellä jalkautumiskerralla arabiaksi tulkin avustuksella. On-spot haastatteluihin saatiin osallistettua monipuolinen ja kattava joukko eri demografioiden edustajia. Erityisesti maahanmuuttajataustaisten tavoittaminen oli tutkimuksen kannalta tärkeäksi. Maahanmuuttajataustaiseksi itsensä identifioi hieman yli puolet vastaajista.

→ Tutkimuksen toteutuksesta

Puolistrukturoidut haastattelut

Pidempiin 45 minuutin mittaisiin haastatteluihin informantteja kerättiin autenttisen rekrytointin avulla muun muassa kysymällä on-spot haastateltavien kiinnostusta osallistua, jättämällä rekrytointi-ilmoituksia kohdealueiden palveluihin sekä lumipallotaktiikan mukaisesti pyytämällä suosituksia jo rekrytoiduilta informanteilta.

Kaikkiaan 14 puolistrukturoiduissa haastatteluissa kartoitettiin perusteellisemmin informanttien kokemuksia alueista asuin- ja asiointipaikkoina. Haastattelut mahdollistivat informanttien kokemusmaailman tavoittamisen pintaa syvemmältä. Haastatteluja ohjasivat ennalta määritellyt teemat, joiden pohjalta keskustelua vietiin kullekin informantille mielekkääseen suuntaan. Haastattelut toteutettiin videopuhelun välityksellä, minkä myötä haastateltavien kanssa oli mahdollista tarkastella hankekuvauksia.

Lähtökohtaisesti haastatteluihin osallistettiin henkilöitä, jotka eivät ole aktiivisesti osallistuneet hankkeiden kommentointiin. Haastatteluihin saatiin kattavasti informantteja eri demografisilla tekijöillä. Informanttien ikäjakauma vaihteli 16-vuotiaasta yli 70-vuotiaaseen. Maahanmuuttajataustaiseksi itsensä identifioi 4 haastateltavaa. Haastattelut toteutettiin suomeksi tai englanniksi.

→ **Kiitos**